

**KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**

ZATWIERDZAM

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
gen. brygadier dr inż. Andrzej BARTKOWIAK
gen. brygadier dr inż. Andrzej BARTKOWIAK

**PROGRAM
SZKOLENIA INSTRUKTORÓW
PSÓW RATOWNICZYCH**

Warszawa, 15 grudnia 2023 r.

Ewaluacji programu dokonał zespół w składzie:

Opracowanie merytoryczne

- st. bryg. Piotr Gancarzyk – SA PSP w Krakowie
- bryg. Marcin Płotica – KM PSP w Łodzi
- kpt. Bartosz Tunia – KM PSP w Poznaniu
- st. asp. Michał Szalc – KM PSP w Gdańsku
- mł. asp. Magdalena Nowicka-Błazejczyk – KM PSP w Poznaniu
- asp. Joanna Pulit – SA PSP w Krakowie

Konsultacja merytoryczna:

- st. bryg. Sławomir Wojta – KM PSP w Nowym Sączu
- st. bryg. w st. spocz. Maciej Halota
- st. bryg. Michał Langner – KG PSP
- st. bryg. Dariusz Kurowski – KG PSP

Konsultacja metodyczna:

- Magdalena Stajszczyk – KG PSP

Niniejszy program powstał na podstawie ewaluacji „Programu szkolenia instruktorów psów ratowniczych” zatwierdzonego przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w dniu 21 lutego 2017 r. i zastępuje wyżej wymieniony program.

Spis treści

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE	4
1. Cel szkolenia	4
2. Sylwetka absolwenta	4
3. Warunki przyjęcia na szkolenie	4
4. Wyposażenie	5
5. Uprawnienia instruktora psów ratowniczych	5
II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO	6
1. Organizacja szkolenia	6
2. Zalecenia i wskazówki metodyczne do realizacji zajęć stacjonarnych na szkoleniu....	8
3. Plan nauczania zajęć stacjonarnych	9
III. TREŚCI KSZTAŁCENIA	10
1. Organizacja egzaminów i testów psów ratowniczych – 2T	10
2. Zasady oceniania psów – współpraca – 2T, 3P	10
3. Zasady oceniania psów – terenowych – 2T, 5P	10
4. Zasady oceniania psów – gruzowiskowych – 2T, 5P	11
5. Zasady testowania psów – test mentalny, test przydatności – 2T, 5P	11
IV. LITERATURA	12
V. AKTY PRAWNE	13
VI. ZAŁĄCZNIKI	14

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest przygotowanie słuchaczy do egzaminowania zespołów z psami ratowniczymi oraz przeprowadzania testów mentalnych i przydatności psów do pracy ratowniczej.

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

- a. w sferze poznawczej:
 - wymieniać podstawy prawne związane z testowaniem i egzaminowaniem zespołów poszukiwawczych z psami ratowniczymi;
 - wyjaśniać zasady organizacji egzaminów i testów zgodnie z zasadami BHP i BHS;
 - omawiać metodykę i zasady przeprowadzania egzaminów i testów zespołów z psami ratowniczymi;
- b. w sferze praktycznej:
 - organizować i prowadzić egzaminy dla zespołów poszukiwawczych z psami ratowniczymi;
 - przygotowywać pola egzaminacyjne na egzaminy terenowe i gruzowiskowe;
 - organizować i prowadzić testy dla zespołów poszukiwawczych z psami ratowniczymi;
 - interpretować wyniki testów;
- c. w sferze motywacyjnej, mieć ukształtowane postawy:
 - odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych;
 - odpowiedzialności za prowadzenie zajęć zgodnie z dobrostanem psa;
 - przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas szkolenia przewodników i psów;
 - odpowiedzialności za stan obiektów i sprzętu;
 - dbałości o ciągłe pogłębianie wiedzy;
 - dbałości o własną kondycję psychofizyczną.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

- a. Szkolenie przeznaczone jest dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej.
- b. W szkoleniu mogą również uczestniczyć, na zasadzie dobrowolności, członkowie podmiotu włączonego do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego lub podmiotu, z którym zawarto umowę cywilnoprawną, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, z grup poszukiwawczo-ratowniczych, na podstawie skierowania na szkolenie z właściwego podmiotu, po spełnieniu wymagań określonych w programach szkolenia.
- c. Warunkiem przyjęcia na szkolenie instruktora psów ratowniczych jest skierowanie, zgodne ze wzorem określonym w załączniku nr 1,
- d. Za „udokumentowaną praktykę minimum rok w prowadzeniu szkolenia psów ratowniczych w podmiotach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego” należy rozumieć prowadzenie szkolenia lub doskonalenia zawodowego dla przewodników psów ratowniczych w jednostkach Państwowej Straży Pożarnej lub innych podmiotach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, ZKwP potwierdzonych w prowadzonej dokumentacji szkoleniowej.

Organizator szkolenia ma prawo wnioskować do kierującego na szkolenie o przedłożenie stosownej dokumentacji szkoleniowej potwierdzającej praktykę osoby zgłaszanej na szkolenie. W przypadku uzasadnionych wątpliwości organizatora, osoba kierowana może zostać nie przyjęta na szkolenie.

4. Wyposażenie

- a. Kandydat na szkolenie musi przywieźć ze sobą: kask ochronny, rękawice ochronne, odzież ochronną oraz przeciwdeszczową, latarkę, buty o wzmocnionej podeszwie, plecak oraz przybory do pisania,
- b. W przypadku uczestnictwa z psem, kandydat musi posiadać,
 - potwierdzenie szczepienia psa przeciwko wściekliźnie i innym chorobom zakaźnym oraz odrobaczenia, a także zabezpieczenia psa pod względem pcheł i kleszczy,
 - wyposażenie psa: smycz, obroża, szorki/szelki, zabawki/aporty, miska, pojemnik na wodę, odpowiedni zapas karmy, składana klatka.

5. Uprawnienia instruktora psów ratowniczych

Uzyskanie tytułu instruktora psów ratowniczych uprawnia do

- szkolenia oraz testowania przewodników i psów ratowniczych,
- prowadzenia szkoleń specjalistycznych dla przewodników psów ratowniczych według programów zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP,
- pełnienia funkcji egzaminatora zgodnie z §9 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie psów używanych w akcjach ratowniczych (Dz. U. z 2022 r., poz. 20).

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

- a. Szkolenie (wszystkie jego etapy) organizowane jest przez Szkołę Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie.
- b. Szkolenie składa się z trzech etapów:
 - I etap – zajęcia stacjonarne,
 - II etap – praktyki,
 - III etap – egzamin.
- c. Na realizację zajęć stacjonarnych przewidziano 28 godzin dydaktycznych, w tym:
 - zajęcia teoretyczne – 10 godzin dydaktycznych,
 - zajęcia praktyczne – 18 godzin dydaktycznych,
- d. Podstawą organizacji procesu dydaktycznego jest plan nauczania. Podstawową formą nauczania jest lekcja, której odpowiada jedna godzina dydaktyczna trwająca 45 minut. Dopuszcza się łączenie kilku jednostek lekcyjnych praktycznych.
- e. Po zakończeniu zajęć stacjonarnych organizator szkolenia, wydaje indywidualną kartę realizacji praktyk, według wzoru stanowiącego załączniku nr 2.
- f. Dla słuchacza odbywającego praktyki należy wyznaczyć opiekuna praktyk spośród pracowników organizatora szkolenia.
- g. Terminy praktyk słuchacz uzgadnia z organizatorem egzaminów psów ratowniczych i organizatorem testów mentalnych i przydatności.
- h. Harmonogram praktyk słuchacz uzgadnia z opiekunem.
- i. Przy uzgadnianiu harmonogramu praktyk należy uwzględnić możliwość ich realizacji na różnorodnych polach egzaminacyjnych.
- j. Praktyka polega na udziale w organizowanych egzaminach zespołów z psami ratowniczymi i testach, poprzez:
 - przygotowanie pól egzaminacyjnych oraz obiektów do egzaminów, dwukrotnie dla każdego z poniższych przedsięwzięć:
 - egzamin terenowy klasy 0,
 - egzamin gruzowiskowy klasy 0,
 - test współpracy,
 - egzamin terenowy klasy 1;
 - egzamin gruzowiskowy klasy 1,
 - ocenianie uczestników egzaminów oraz wypełnianie arkuszy egzaminacyjnych dla dziesięciu zespołów z każdego z poniższych przedsięwzięć:
 - egzamin terenowy klasy 0,
 - egzamin gruzowiskowy klasy 0,
 - test współpracy,
 - test zachowania się psa w stosunku do człowieka,
 - egzamin terenowy klasy 1,
 - egzamin gruzowiskowy klasy 1
 - uczestnictwo w testach mentalności;
 - uczestnictwo w testach przydatności do szkolenia.
- k. Ocenianie uczestników egzaminów musi odbywać się na co najmniej dwóch różnych

- poligonach.
- l. Uczestnictwo w egzaminach oraz realizację zadań w ramach praktyk odnotowuje się w karcie praktyk.
 - m. Kryterium zasad zaliczania poszczególnych elementów określone zostało w karcie praktyk.
 - n. Szczegółowy zakres udziału w danym egzaminie kandydat odbywający praktyki uzgadnia z przewodniczącym komisji egzaminacyjnej powołanym do przeprowadzenia egzaminów zespołów poszukiwawczych z psami.
 - o. Ocenianie kandydata odbywającego praktyki przeprowadzają egzaminatorzy (instruktorzy) prowadzący dany egzamin wskazani przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej.
 - p. Zadania wskazane w karcie praktyk ocenia co najmniej dwóch egzaminatorów w formie zaliczył / nie zaliczył. Ocenę wpisuje się w karcie praktyk.
 - q. W egzaminie gruzowiskowym klasy 0 i klasy I może uczestniczyć równocześnie maksymalnie dwóch słuchaczy.
 - r. Udział słuchacza w praktykach podczas egzaminu lub testu odnotowuje się we właściwym protokole z egzaminu.
 - s. Kompletność i prawidłowość dokumentacji weryfikuje opiekun praktyk.
 - t. Pozytywna weryfikacja karty praktyk jest warunkiem dopuszczenia do egzaminu na instruktora psów ratowniczych.
 - u. Karta musi zostać wypełniona w ciągu 2 lat od daty jej wydania.
 - v. Egzamin przeprowadza komisja egzaminacyjna powołana przez Komendanta Szkoły Aspirantów PSP w Krakowie.
 - w. Komisja egzaminacyjna składa się z przewodniczącego komisji oraz co najmniej dwóch instruktorów psów ratowniczych.
 - x. Termin egzaminu kandydat na instruktora uzgadnia z organizatorem egzaminu.
 - y. Egzamin przeprowadzany jest w formie ustnej i składa się z dziesięciu pytań z tematyki związanej z testowaniem i egzaminowaniem psów.
 - z. Egzamin uznaje się za zaliczony, jeżeli kandydat uzyska oceny pozytywne z odpowiedzi na wszystkie pytania, potwierdzone przez cały skład komisji egzaminacyjnej.
 - aa. Do oceny stosuje się skalę: „zaliczył – nie zaliczył”.
 - bb. W razie niezdania egzaminu słuchacz ma prawo do egzaminu poprawkowego w terminie wyznaczonym przez organizatora egzaminu.
 - cc. W razie nieprzystąpienia do egzaminu w uzgodnionym terminie, słuchacz może przystąpić do niego w kolejnym terminie wyznaczonym przez organizatora.
 - dd. Z przeprowadzonego egzaminu sporządza się protokół zawierający w szczególności:
 - termin i miejsce przeprowadzenia egzaminu,
 - imiona i nazwiska osób wchodzących w skład komisji egzaminacyjnej,
 - imiona i nazwiska przystępujących do egzaminu,
 - pytania egzaminacyjne,
 - ustaloną przez komisję ocenę.
 - ee. Do przeprowadzenia egzaminu poprawkowego stosuje się zasady określone dla egzaminu końcowego.
 - ff. Do egzaminu poprawkowego można przystąpić tylko jeden raz. Po niezdaniu egzaminu poprawkowego, należy ponownie odbyć szkolenie.

- gg. Osobom, które zdały egzamin, Szkoła Aspirantów PSP w Krakowie wystawia zaświadczenie wg wzoru zawartego w załączniku nr 3 potwierdzające zdanie egzaminu. Każdemu zaświadczeniu nadaje się indywidualny numer.
- hh. Listę osób, które zdały egzamin na instruktora psów ratowniczych organizator egzaminu przesyła do biura właściwego ds. szkolenia pożarniczego Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne do realizacji zajęć stacjonarnych na szkoleniu

- a. Zajęcia teoretyczne powinny być organizowane dla całej grupy słuchaczy.
- b. Zajęcia praktyczne należy przeprowadzać z grupą słuchaczy liczącą od 3 do 6 osób przypadających na jednego instruktora.
- c. Prowadzący zajęcia, w trakcie realizacji tematów przewidzianych w planie nauczania powinni zwracać szczególną uwagę na:
 - poprawną terminologię,
 - wykorzystywanie do ćwiczeń tylko sprzętu sprawnego pod względem technicznym,
 - poprawne wykonywanie czynności,
 - kształtowanie pożądaných umiejętności oraz koniecznych nawyków.
- d. Zajęcia teoretyczne powinny być realizowane w pomieszczeniach zapewniających odpowiednie warunki higieny szkolnej oraz wyposażonych zarówno w proste, jak i techniczne środki dydaktyczne oraz odpowiednie warunki do przebywania psów.
- e. Zajęcia praktyczne należy poprzedzić odprawą organizacyjną, którą prowadzi instruktor. Celem odprawy jest zapoznanie słuchaczy z tematyką i celem ćwiczeń oraz omówienie ich przebiegu.
- f. W toku ćwiczeń instruktor kontroluje poprawność wykonania powierzonych zadań, a w razie zauważenia nieprawidłowości, na bieżąco koryguje błędy w ramach instruktażu indywidualnego bądź grupowego. W instruktażu końcowym prowadzący powinien podsumować zajęcia, przeanalizować najczęściej popełniane błędy, wskazać ich źródło oraz sposób prawidłowego wykonania czynności.
- g. Zajęcia praktyczne należy prowadzić na obiektach naturalnych (np. obszary leśne) oraz sztucznych (np. gruzowiska).
- h. Organizator szkolenia musi zapewnić elementy zestawu przyrządów dla psów: drabiny, kładki nieruchome, kładki ruchome, skrzynie do ukrywania pozorantów, karimaty, okrycia maskujące pozoranta, środki łączności, taśmy ostrzegawcze, środki pozoracji, pistolet hukowy z wkładami, indykator wiatru (np. zapałki dymne).

3. Plan nauczania zajęć stacjonarnych

L.p.	Temat	Liczba godzin		
		T	P	R
1.	Organizacja egzaminów i testów psów ratowniczych	2	-	2
2.	Zasady oceniania psów – współpraca	2	3	5
3.	Zasady oceniania psów – terenowych	2	5	7
4.	Zasady oceniania psów – gruzowiskowych	2	5	7
5.	Zasady testowania psów – test mentalny, test przydatności	2	5	7
RAZEM:		10	18	28

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem

III. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Organizacja egzaminów i testów psów ratowniczych – 2T

Materiał nauczania:

Zasady organizacji egzaminów i testów psów ratowniczych w oparciu o Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie psów używanych w akcjach ratowniczych oraz Zasady organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić i omówić przepisy określające przebieg egzaminów i testów,
- wymienić i omówić części składowe egzaminu klasy 0,
- wymienić i omówić części składowe egzaminu klasy I,
- wymienić terminy ważności specjalności ratowniczej gruzowiskowej i terenowej klasy 0 i I.

2. Zasady oceniania psów – współpraca – 2T, 3P

Materiał nauczania:

Zasady oceniania zespołów z psami ratowniczymi przystępującymi do testu współpracy. Zasady oceniania testu zachowania się psa wobec człowieka. Elementy organizacji testu współpracy i testu zachowania.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić elementy oceniane w trakcie testu współpracy,
- wymienić elementy oceniane w trakcie testu zachowania się psa wobec człowieka,
- omówić zasady oceniania testu współpracy i testu zachowania się psa wobec człowieka,
- przygotować i przeprowadzić test współpracy i test zachowania się psa wobec człowieka,
- zinterpretować wyniki testu współpracy i testu zachowania się psa wobec człowieka.

3. Zasady oceniania psów – terenowych – 2T, 5P

Materiał nauczania:

Zasady oceniania zespołów z psami ratowniczymi przystępującymi do egzaminów terenowych klasy 0 i klasy I. Elementy organizacji egzaminu terenowego.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić elementy oceniane w trakcie egzaminu terenowego klasy 0 i I,
- przygotować wszystkie elementy egzaminu terenowego klasy 0 i I,
- przeprowadzić egzamin terenowy klasy 0 i I,
- omówić zasady interpretowania wyników egzaminu terenowego klasy 0 i I,
- omówić oraz zinterpretować wyniki egzaminu terenowego klasy 0 i I.

4. Zasady oceniania psów – gruzowiskowych – 2T, 5P

Materiał nauczania:

Zasady oceniania zespołów z psami ratowniczymi przystępującymi do egzaminów gruzowiskowych klasy 0 i klasy I. Elementy organizacji egzaminu gruzowiskowego.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić elementy oceniane w trakcie egzaminu gruzowiskowego klasy 0 i I,
- przygotować wszystkie elementy egzaminu gruzowiskowego klasy 0 i I,
- przeprowadzić egzamin gruzowiskowy klasy 0 i I,
- omówić zasady interpretowania wyników egzaminu gruzowiskowego klasy 0 i I,
- omówić oraz zinterpretować wyniki egzaminu gruzowiskowego klasy 0 i I.

5. Zasady testowania psów – test mentalny, test przydatności – 2T, 5P

Zasady oceniania psów podczas testów mentalnych i testów przydatności, kwalifikujących do dalszego szkolenia na psa ratowniczego. Elementy organizacji testów mentalnych i testów przydatności.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić elementy oceniane w trakcie testu mentalności i testu przydatności,
- przygotować wszystkie elementy i stanowiska niezbędne do przeprowadzenia testu mentalnego i testu przydatności,
- przeprowadzić test mentalny i test przydatności,
- omówić zasady interpretacji wyniki testu mentalnego i przydatności,
- omówić oraz zinterpretować wyniki testów (otwartość, dostępność, motor pracy, socjalność, zachowania agresywne),
- rozpoznać cechy charakteru psa,
- podjąć decyzję o przydatności psa do dalszego szkolenia na psa ratowniczego.

IV. LITERATURA

1. American Rescue Dog Association, „Search and Rescue Dogs: Training Methods”, Wydawnictwo Prentice-Hall 1991.
2. American Rescue Dog Association, „Search and Rescue Dogs: Training the K-9 Hero”, Wydawnictwo New Publisher, 2021.
3. NASAR, „Fundamentals of Search and Rescue 2nd edition”, Wydawnictwo Jones & Bartlett Learning, 2018.
4. Bradshaw John, „Zrozumieć psa”, Wydawnictwo Czarna Owca, 2018.
5. Bulanda Susan, „Ready! Training the Search and Rescue Dog”, Wydawnictwo I-5 Publishing, 2014.
6. Case Linda P., „Pies – zachowanie, żywienie i zdrowie”, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2015.
7. Case Linda P. M.S. „Logika psiego jedzenia”, Wydawnictwo COAPE Polska, Przekład Anna Ziemińska, 2014.
8. Charon Krystyna, Świtoński Marek, „Genetyka i genomika zwierząt”, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012.
9. Coren Stanley, „Jak rozmawiać z psem”, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2016.
10. Coren Stanley, „Tajemnice psiego umysłu”, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2005.
11. Coren Stanley, „Dlaczego twój pies zachowuje się w ten sposób”, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2009.
12. Dehasse Joel, „Agresja u psów”, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2012.
13. Donaldson Jean, „Pies i człowiek”, Wydawnictwo: Galaktyka, Łódź 2007.
14. Done Stanley H., Goody Peter C., Stickland Neil C., Evans Susan A., red. wyd. pol. Norbert Pospieszny, „Atlas anatomii psa i kota”, Wydawnictwo Edra Urban & Partner, Wrocław 2010.
15. Eaton Barry, „Dominacja u psów – prawda czy mit”, Fundacja Psia Wachta, Poznań 2009.
16. Fiszdom Katarzyna, Kaleta Tadeusz, „Wybrane zagadnienia z genetyki i zachowania się psów”, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2002.
17. Górny Bogusław, „Nowoczesne szkolenie psów tropiących”. Wydawnictwo MULTICO, Warszawa 2010.
18. Horowitz Aleksandra, „Oczami psa. Co psy wiedzą, myślą i czują”, Wydawnictwo Czarna Owca, 2022.
19. Horowitz Aleksandra, „Nosem psa. Wycieczka do fascynującego świata zapachów”, 2017.
20. Koester Robert J., „Lost Person Behavior: A search and rescue guide on where to look – for land, air and water”, 2008.
21. Łęczycka-Mrzygłód Magdalena, „Na psa urok. Proste rozwiązania trudnych problemów”, Wydawnictwo VIRIDA, 2019.
22. Łęczycka-Mrzygłód Magdalena, „Szczeniak wychowanie w bliskości”, Wydawnictwo Chcę Robię Mam, 2022.
23. Monkiewicz Jerzy, Wajdzik Jolanta, Rogowska-Sobota Katarzyna, „Kynologia. Wiedza o psie” - wydanie IV, rozszerzone, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Wrocław 2020.
24. O’Heare James, „Zachowanie agresywne u psów”, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2007.
25. Pryor Karen, „Kliker – skuteczne szkolenie psa”, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2005.

26. Rugaas Turid, „Mój pies ciągnie na smyczy. Co robić?”, Fundacja Psia Wachta, Poznań 2008.
27. Rugaas Turid, „Sygnały uspokajające. Jak psy unikają konfliktów”, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2005.
28. Sadowski Bogdan, „Biologiczne mechanizmy zachowania się ludzi i zwierząt”, Wydawnictwo PWN, 2020.
29. Sjosten Inki, „Posłuszeństwo na co dzień”, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2006.
30. Stojer-Polańska Joanna, Dołębska Katarzyna, „Pierwsza pomoc dla psów”, Wydawnictwo Silva Rerum, Poznań 2021.
31. Syrotuck William G., „Scent and the Scenting Dogs”, 2000.
32. Waldoch Barbara, „Pozytywne szkolenie psów”, Wydawnictwo Werset, 2007.
33. Wilde Nicole, „Mój pies się nie boi. Jak pomóc psu pokonać jego lęki”, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2009.
34. Wright Richard H., „Nauka o zapachu” przekład na język polski dr inż. Władysław Brud, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1972.
35. Wynne Clive D. L., Udell Minique A. R., „Tajemnice umysłów zwierząt”, Wydawnictwo COAPE Polska, Kraków 2015.

V. AKTY PRAWNE

1. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 572).
2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie psów używanych w akcjach ratowniczych (Dz. U. z 2022 r., poz. 20).
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. poz. 1737).
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. poz. 1681)
5. Zarządzenie Nr 48 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich (Dz. Urz. z 2018 r., poz. 77).
6. Zasady organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym.

.....
(pieczętka jednostki delegującej)

KARTA SKIEROWANIA

Jednostka delegująca

Nazwa

Adres

Tel./Fax

Kieruję Pana/ Panią.....

(stopień, imię i nazwisko, imię ojca)

Nr identyfikacyjny/ewidencyjny PSP*

na szkolenie dla kandydatów na instruktorów psów ratowniczych

realizowane w dniu W

Oświadczam, że kierowany/-a:

- a) ukończył/-a szkolenie młodszych instruktorów psów ratowniczych,
- b) posiada doświadczenie oraz udokumentowaną praktykę w roli instruktora (minimum rok), w szkoleniu psów ratowniczych w jednostkach Państwowej Straży Pożarnej lub innych podmiotach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, ZKwP potwierdzonych w prowadzonej dokumentacji szkoleniowej.

oraz w przypadku osób spoza PSP:

- c) posiada ważne ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

.....
(miejsowość, data)

.....
(podpis kierującego)

* W przypadku osób spoza PSP należy podać datę i miejsce urodzenia

(pieczęć organizatora)

INDYWIDUALNA KARTA REALIZACJI PRAKTYK

(stopień, imię i nazwisko praktykanta)

(jednostka organizacyjna)

(data wydania karty)

KRYTERIA ZALICZANIA ZADAŃ W KARCIE PRAKTYK

Lp.	Rodzaj zadania	
TEST WSPÓŁPRACY		
1	Ocena i wypełnienie dokumentacji podczas próby posłuszeństwa	
2	Ocena i wypełnienie dokumentacji podczas próby sprawnościowej	
3	Ocena i wypełnienie dokumentacji podczas próba kierowania psa z dystansu	
TEST ZACHOWANIA SIĘ PSA W STOSUNKU DO CZŁOWIEKA		
2	Przeprowadzenie testu	
3	Ocena i wypełnienie dokumentacji podczas testu	
PRZYGOTOWANIE GRUZOWISKA		
8	Wybór kryjówek	
9	Ukrycie pozorantów	
10	Wyznaczenie stref	
11	Elementy pozoracji mylącej	
12	Elementy pozoracji przeszkadzającej	
PRZYGOTOWANIE POLA PRACY EGZAMINU TERENOWEGO		
8	Wybór kryjówek	
9	Ukrycie pozorantów	
10	Wyznaczenie stref	
PRÓBA POSZUKIWAWCZA		
13	Rozpoczęcie próby, w tym: wprowadzenie, przekazanie informacji o sytuacji - weryfikacja wyposażenia ratownika	
14	Nadzór przebiegu próby	
15	Zakończenie egzaminu, w tym: przyjęcie meldunku, podsumowanie pracy psa, uwagi, omówienie przyczyny niezdania	
16	Ocena i wypełnienie dokumentacji próby	

Uwagi

- 1) Ocena w dokumentacji prowadzonej przez słuchacza nie powinna się różnić więcej niż 10% od średniej oceny egzaminatorów.
- 2) Zaliczenie poszczególnego zadania w trakcie egzaminu gruzowiskowego jest niezależne od wyniku końcowego, który uzyskał zespół poszukiwawczy z psem.
- 3) W przypadku egzaminu gruzowiskowego klasy I zadanie zalicza się w sytuacji gdy zespół poszukiwawczy przystąpił do wszystkich trzech akcji poszukiwawczych.
- 4) Zaliczenie poszczególnego zadania w trakcie egzaminu terenowego jest niezależne od wyniku końcowego, który uzyskał zespół poszukiwawczy.
- 5) W przypadku egzaminu terenowego zadanie zalicza się w sytuacji gdy zespół poszukiwawczy przystąpił do obydwu etapów próby poszukiwawczej.
- 6) W przypadku testów współpracy zespół poprawiający niezaliczony test w ramach tej samej sesji liczony jest jako realizacja jednego zadania.

Egzamin terenowy klasy 0				
Lp.	Rodzaj zadania	Data i miejsce egzaminu OCENA	Egzaminator <i>(podpisy egzaminatorów)</i>	
			Imię i nazwisko	podpis
1	Przygotowanie pól roboczych			
2	Przygotowanie pól roboczych			
3	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
4	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
5	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
6	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
7	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
8	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
9	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
10	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
11	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
12	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
13	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
14	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
15	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
16	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
17	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			

Egzamin gruzowiskowy klasy 0				
Lp.	Rodzaj zadania	Data i miejsce egzaminu OCENA	Egzaminator <i>(podpisy egzaminatorów)</i>	
			Imię i nazwisko	podpis
1	Przygotowanie pól roboczych			
2	Przygotowanie pól roboczych			
3	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
4	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
5	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
6	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
7	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
8	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
9	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
10	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
11	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
12	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
13	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
14	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
15	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
16	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
17	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			

Egzamin terenowy klasy I				
Lp.	Rodzaj zadania	Data i miejsce egzaminu OCENA	Egzaminator <i>(podpisy egzaminatorów)</i>	
			Imię i nazwisko	podpis
1	Przygotowanie pól roboczych			
2	Przygotowanie pól roboczych			
3	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
4	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
5	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
6	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
7	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
8	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
9	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
10	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
11	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
12	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
13	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
14	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
15	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
16	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
17	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			

Egzamin gruzowiskowy klasy I				
Lp.	Rodzaj zadania	Data i miejsce egzaminu OCENA	Egzaminator <i>(podpisy egzaminatorów)</i>	
			Imię i nazwisko	podpis
1	Przygotowanie pól roboczych akcji I			
2	Przygotowanie pól roboczych akcji II			
3	Przygotowanie pól roboczych akcji III			
3	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
4	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
5	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
6	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
7	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
8	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
9	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
10	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
11	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
12	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
13	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
14	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
15	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
16	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			
17	Ocena egzaminu i wypełnienia arkusza			

Test współpracy				
Lp.	Rodzaj zadania	Data i miejsce egzaminu OCENA	Egzaminator <i>(podpisy egzaminatorów)</i>	
			Imię i nazwisko	podpis
1	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
2	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
3	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
4	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
5	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
6	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
7	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
8	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
9	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
10	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
11	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
12	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
13	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
14	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
15	Ocena testu i wypełnienia arkusza			

Test zachowania się psa w stosunku do człowieka				
Lp.	Rodzaj zadania	Data i miejsce egzaminu OCENA	Egzaminator <i>(podpisy egzaminatorów)</i>	
			Imię i nazwisko	podpis
1	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
2	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
3	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
4	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
5	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
6	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
7	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
8	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
9	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
10	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
11	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
12	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
13	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
14	Ocena testu i wypełnienia arkusza			
15	Ocena testu i wypełnienia arkusza			

Test mentalny			
Lp.	Rodzaj zadania	Data i miejsce egzaminu OCENA	Egzaminator (podpisy egzaminatorów)
1	Uczestniczył		

Test przydatności do szkolenia			
Lp.	Rodzaj zadania	Data i miejsce egzaminu OCENA	Egzaminator (podpisy egzaminatorów)
1	Uczestniczył		

Dodatkowe wpisy				
Lp.	Rodzaj zadania	Data i miejsce	Egzaminator (podpisy egzaminatorów)	
			Imię i nazwisko	podpis
1				
2				
3				
4				
5				

.....
(pieczęć podłużna)

ZAŚWIADCZENIE

.....
(stopień, imię i nazwisko)

Nr identyfikacyjny/ewidencyjny PSP*

Ukończył.....

szkolenie instruktora psów ratowniczych

przeprowadzone w.....

w okresie od.....r. do.....r.

według programu z dnia.....

zatwierdzonego przez.....

.....

I uzyskał/-a tytuł:

Instruktora psów ratowniczych

....., dniar.
(miejsowość)

Nr

ORGANIZATOR

* W przypadku osób spoza PSP należy podać datę i miejsce urodzenia

.....
(pieczęć, podpis)